

Til: Finanskomiteen på Stortinget
Fra: Norsk Industri
Kopi:
Dato: 18. mai 2020
Sak: Midlertidige endringer i petroleumsskatteloven (Prop. 113 L (2019-2020)) - Hørings svar

Det vises til innlegget Adm. Dir. i Norsk Industri Stein Lier Hansen og konsernsjef Øyvind Eriksen i Aker ASA holdt under Finanskomiteens høring 15. mai. I dette notatet gjentas hovedpunkter i innleggene, og noen av poengene utdypes ytterligere. Bakgrunnen er regjeringens forslag til midlertidige endringer i petroleumsskatteloven (Prop. 113L, 2019-2020).

Det er formidable nasjonal og globale utfordringer pga. Covid-19 samtidig med en oljepriskollaps. Dette har ført til full eller delvis stans i mange planlagte utbyggings-prosjekter på norsk sokkel, mens andre er satt på vent. Disse prosjektene hadde leverandørindustrien forventet skulle gi sysselsetting de nærmeste årene. En rekke av prosjektene har leverandørene allerede vært med å forberede, og noen hadde faktisk allerede blitt startet opp. Ifølge Rystad Energy står investeringene på norsk sokkel i fare for å bli halvert fra 2019 til 2022. Globalt har oljeselskaper kollektivt også satt nye investeringer på vent og kuttet aktiviteter, med umiddelbare konsekvenser for eksport fra norsk leverandørindustri. Ifølge det internasjonale energibyrået IEA anslås det at de store internasjonale oljeselskapene vil kutte investeringsbudsjettene med 157 milliarder dollar i 2020 i forhold til det som var planene før koronapandemi og oljeprisfall.

Det er svært viktig at investeringer i større utbyggingsprosjekter ikke faller dramatisk mer enn det som var i prognosene før Covid-19 utbruddet. Det er kritisk for leverandør-industrien å opprettholde aktivitet på et nivå som opprettholder kompetansen og ressurser, både i form av personell og økonomi. Dette for å videreutvikle næringen både innenfor eksisterende segmenter og ikke minst evner til å gå tyngre inn i nye grønne næringer. Det er ofte større byggeprosjekter innenfor olje og gass som har gitt høy sysselsetting, robuste bedrifter og evnen til innovasjon og utvikling. Situasjonen er nå svært alvorlig for leverandør-industrien, og Norsk Industri har et sterkt behov for å understreke hvor viktig aktivitet fremover vil være for at bedriftene overlever og utvikler seg. At aktivitet svinger over tid er normalt, siden mye av aktiviteten i leverandørindustrien er prosjektrelatert.

Men nå i mai 2020 er det situasjonen helt annerledes. Det er bråstopp i forespørsler på nye oppdrag og aktivitet på mange av verftene faller raskt dersom ikke nye ordrer kommer inn. Risiko for betydelig antall oppsigelser er stor og eventuell nedleggelse av verft eller fabrikkasjons-anlegg betyr nesten utelukkende permanent nedstenging. Det er veldig krevende å starte driften igjen etter en periode med full stans og demobilisering, kompetansen og ressursene forvitrer raskt. Hvis vi ikke evner å samles om en plan for krisehåndtering på kort sikt, vil viktige bedrifter lokalt og nasjonalt kunne forsvinne. Utilstrekkelige tiltak nå vil kunne bety uopprettelig skade for norsk industri på lang sikt. Situasjonen rammer folks helse, verdiskaping, norsk økonomi og arbeidsplasser.

For å illustrere hadde for eksempel Aker Solutions og Kværner til sammen 17 000 sysselsatte før krisen. Allerede nå er arbeidsstokken redusert til under 10 000. Slik regjeringens forslag nå foreligger vil ikke dette skape tilstrekkelig aktivitet for Aker Solutions, og ingen nye prosjekter for Kværner. Med regjeringens forslag er det en reell fare for at Aker Solutions og Kværner må ta aktiviteten ytterligere ned og kan risikere å bare være 4 000 medarbeidere mot slutten av 2022. Kværners virkelighet er den mest brutale der det blir full stopp i Verdal neste sommer og tilsvarende på Stord høsten 2022 uten nye oppdrag.

Dette er to store leverandørbedrifter, men situasjonen er på ingen måte unik. Det er nesten en-til-en-forhold mellom aktivitet (prosjekter) og sysselsetting hos mange av de øvrige bedriftene i leverandørindustrien.

Etter forrige nedtur, som var oljeprisfallet i 2014 har rettighetshaverne gjennomført grundig tidligfasearbeid og modnet frem prosjektene på en god måte. Samtidig har norske leverandører økt sin konkurransekraft betydelig gjennom godt forbedringsarbeid i leverandørkjeden og ikke minst gjennom godt og tillitsbasert samarbeid om kostnadsforbedringer mellom operatører og leverandører. De mellomstore og store prosjektene som ønskes realisert, basert på industriens forslag til midlertidig endring i petroleumsskatteloven, passer norsk leverandørindustri på en svært god måte. Det er en type prosjekter som norske leverandører har sterk konkurransekraft på, det finnes flere norske tilbydere og erfaringsmessig gir det en høy norsk leverandørandel. Med regjeringens forslag er det en risiko for at det er kun mindre prosjekter som blir igangsatt som gir lite arbeid på verftene og i den norske leverandørkjeden.

Norsk Industri anbefaler at prosjektene som kommer inn under en midlertidig endring i petroleumsskatteloven, følger prinsippene som ligger i PUD-veileder. Spesielt kan nevnes punkter om prosjektgjennomføring og evaluering av leverandører, og kapittel 2.6 om ringvirkninger slik at prosjektene får best mulig verdiskaping og sysselsetting i Norge.

"Det er myndighetenes målsetting at påviste forekomster og utbygginger skal skape størst mulige verdier for samfunnet. Det er ønskelig at det ved planleggingen av en ny utbygging skal legges til rette for positive lokale og regionale ringvirkninger. Det må derfor i en tidlig fase av planleggingen etableres kontakt mellom rettighetshaver, lokalt næringsliv og relevante myndigheter. Det bør tidlig i planleggingen gjøres nødvendige analyser av blant annet lokal kompetanse, kapasitet, arbeidskraftbehov og kompetansehevende tiltak. Operatører for nye, selvstendige utbygginger skal senest to år etter at feltet er satt i produksjon gjennomføre en analyse av regionale og lokale ringvirkninger av utbyggingen. En sluttrapport utarbeides og gjøres tilgjengelig for offentligheten av rettighetshaverne, samt sendes OED til orientering."

De større utbyggingsprosjektene som kan utgjøre en reell forskjell for å få industrien gjennom krisen er kjent i dag og var på vei til å modnes frem til en investeringsbeslutning, mens andre var ganske nær oppstart for bygging. Det er avgjørende at frist for innlevering av søknad om utbygginger PUD/PAD er 31.12.2022 og ikke 31.12.2021 som Regjeringen foreslår. Industrien er enig med regjeringen i at det må settes en tidsfrist for godkjenning av prosjekter som omfattes av midlertidige endringer, men regjeringen vil, i den midlertidige ordningen, sette en begrensning at ordningen gjelder kun investeringer som er gjort innen 31.12.2024. Dette vil medføre at de viktige store utbyggingene ikke vil komme inn under ordningen. Dette er prosjekter som NOAKA/ Krafla og Wisting, prosjekter som kan skape 90 000 årsverk i utbyggingsfasen. Det er denne typen prosjekter som vil gi større oppdrag til norske veftsmiljøene med tilhørende leverandørkjeder og ringvirkninger.

Kunnskapen, kompetansen og ressursene i leverandørindustrien er avgjørende for den grønne omstillingen, og også viktig for å gjennomføre utslippskutt i tråd med klima-veikartet som industrien har tegnet for norsk sokkel med 40% reduksjon innen 2030 og nær null i 2050. Det dreier seg om å sikre fremtiden til bedrifter som oljeselskapene på norsk sokkel er avhengige av også for drift og vedlikehold av alle feltinnretningene og landanleggene. Samtidig er det de samme bedriftene, ingeniørene og fagarbeiderne som skal levere løsninger for elektrifisering av norsk sokkel, og realisere grønne industrimuligheter som karbonfangst, havvind og teknologi for hydrogenproduksjon. Dette er fremtidsmuligheter med store potensialer for norsk industri, men på kort sikt er disse nye næringene ingen redning ut av krisen.

I arbeidet med å være forberedt på samfunnets og næringslivets møte med fremtiden, er det viktig å forene krefter og ulik kompetanse til å fatte riktige beslutninger. Miljøbevegelsen og industrien har ulike oppgaver, men er enige om at industri er viktig og at det må skje et taktskifte i omstillingen til fornybar energi, håndtering av CO₂-utfordringer, elektrifisering og andre lavkarbonløsninger.

Vi må ikke tape av syne at Norge er på vei inn i en alvorlig økonomisk krise. Den rammer ikke bare flyselskaper, serveringssteder, kulturarenaer og tjenesteytende næringer, men også industrilokomotiver som bidrar til stor innovasjon, høy verdiskaping og store eksportinntekter.

Den norske modellen basert på samarbeid og tillit har tidligere utviklet og industrialisert olje- og gassbransjen. Dette har skjedd blant annet gjennom NORSOK-prosessene fra første halvdel av 90-tallet, der formålet blant annet var å fokusere på mulighetene for å korte ned gjennomføringstiden i prosjekter og å standardisere krav. Totalkontrakter ble et viktig grep for å oppnå dette, og EPC gjennomføringsmodell ble også et resultat. Dette bidro til utvikling av leverandører, praksis og industrialisering. Det er noe lignende man kan gjøre innen offshore vind, og andre fornybare og nullutslippsteknologier fremover. Bra for å kutte norske utslipp og ikke minst bidrag til å kutte globale utslipp gjennom eksport av teknologi og løsninger. Dette gir markedsandeler for norsk-baserte bedrifter, og vil bidra til at globale konsern legger aktivitet til Norge. Dette er en ønsket omstilling, men krever altså at bedrifter er levedyktige gjennom omstillingen i en tøff global konkurranse.

Storskalaprosjekter og hjemmemarked er suksessfaktor, enten det gjelder olje og gass eller ulike prosjekter innen fornybar energi. Det er de store prosjektene som driver teknologiutvikling, gir volum og kompetanse, referanseprosjekter og industrialisering. Og det vil gjøre at behovet for støtte raskt vil avta etter hvert som næringen blir lønnsom.

Norsk Industri ber Stortinget om å finne en bred politisk enighet som sikrer at lønnsomme prosjekter på norsk sokkel blir realisert, og som utløser aktivitet i hele verdikjeden. Vi viser forslaget fra industrien v/ Norsk olje og gass og KonKraft samarbeidet som er en gjennomtenkt og helhetlig løsning for å skape aktivitet umiddelbart. Uten disse tiltakene vil arbeidsplasser gå tapt, muligheter til omstilling til grønn energi forspilles, og staten får betydelig lavere inntekter. Industriens forslag bidrar til at oljeselskapene iverksetter lønnsomme prosjekter og feltutbygginger, dette sikrer titusenvise av arbeidsplasser i leverandørindustrien -og det gir fremtidige inntekter for staten.

Norsk Industri, Oslo 18.05.2020

Sign.
Stein Lier Hansen
Administrerende Direktør